

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3305/2018. (X. 1.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék 4.Pf.20.312/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Zugh Katalin ügyvéd, 5000 Szolnok, Baross út 20. II/212.) eljáró indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, kölcsöntartozás megfizetése iránt folyamatban volt polgári perben megállapított tényállás szerint egy autóhitellel foglalkozó gazdasági társaság és az indítványozó között 2007 októberében fogyasztási kölcsönszerződés jött létre egy személygépkocsi megvásárlása céljából. A kölcsön változó törlesztésű deviza (CHF) alapú volt, futamidejét 120 hónapban, az ügyleti kamat mértékét 3,28%-ban határozták meg a szerződő felek. A szerződés biztosítékeként a kölcsönadó javára öt évre opciós jogot kötöttek ki. A szerződés szerint a törlesztési ütemezés tájékoztató jellegű, a törlesztő részletek összege a futamidő alatt megváltozhat a kölcsön alapjául szolgáló devizaárfolyam, valamint az irányadó kamatláb változásaira figyelemmel. A szerződésben a felek megállapodtak abban, hogy a szerződés megkötésének időpontjában hatályos Általános Szerződési Feltételek, valamint a hitelező üzletszabályzata a szerződés tartalmává válik. Az adós a szerződés aláírásával elismerte, hogy az általános szerződési feltételeket és az üzletszabályzatot elolvasta, és azok egy példányát átvette. Az üzletszabály tartalmazta a hiteldíj számításának képletét is.
- [3] A 40 000 forint összegű havi törlesztő részletek a szerződés időtartama alatt több mint 70 000 forintra emelkedtek. Mivel az indítványozó fizetési késedelembe esett, a hitelező a szerződést 2013 szeptemberében azonnali hatállyal felmondta. A hitelező ezt követően fizetési meghagyás kibocsátását kérte az indítványozóval szemben, az eljárás az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult. A per tárgyalását a bíróság a 2014. évi XXXVIII. törvény 16. §-a alapján a felülvizsgált elszámolás bejelentéséig felfüggesztette. A felperes módosított keresetében 2 911 709 Ft tőke és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperes indítványozót. Az elsőfokú bíróság a keresetet alaposnak találta, és azzal egyezően kötelezte az alperest a követelt összeg és járulékai megfizetésére. Az elsőfokú bíróság a felek között létrejött kölcsönszerződést alakilag érvényesnek találta. Kiemelte, hogy a szerződés megkötésekor az alperes a deviza alapú kölcsön kockázatai tekintetében a megfelelő tájékoztatást megkapta. A bíróság szerint az alperes teljesítésének hiányában a felperes jogosult volt a szerződést felmondani. A felperes az alperessel elszámolt, az elszámolással kapcsolatban az alperes jogorvoslattal nem élt, így az elszámolás felülvizsgált elszámolásnak minősül, ezért a módosított kereseti kérelem összegszerűsége már nem volt a perben vitatható.
- [4] Az ítélet ellen az indítványozó élt fellebbezéssel. A másodfokon eljáró Szolnoki Törvényszék megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntése is helyes, egyetértett annak indokaival is, ezért 4.Pf.20.312/2017/6. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet az indokolás kiegészítésével helyben hagyta.
- [5] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen benyújtott alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, az M) cikk (2) bekezdés, az R) cikk (2) bekezdés, a XV. cikk (1) bekezdés, a XVIII. cikk (1) bekezdés és a 28. cikk sérelmére hivatkozott. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság nem biztosította a jogalkalmazás folyamatában fogyasztói minőségében való védelmét annak ellenére, hogy a következetes bírói gyakorlat már megállapította, hogy a hitelezővel szemben a fogyasztó információ hátrányban van. Az Európai Unió Bíróságának C-453/10. számú ítéletéből az indítványozó azt a következtetést vonta le, hogy azzal nem ellentétes a fogyasztói szerződés semmisségének megállapítása a fogyasztó fokozottabb védelme érdekében. Az indítványozó szerint dogmatikai különbség van a fogyasztási lakossági kölcsönszerződés közjogi alapú, és magánjogi alapú

semmissége között. Az előzőre akkor kerül sor, ha valamely a törvény által kötelezően előírt tartalmi elem a szerződésből kimaradt, ez a szerződés mérlegelés nélküli semmisségét eredményezi. A szerződés magánjogi tisztességtelen feltételeken nyugvó semmissége akkor merül fel, ha a szerződés jogszabályba nem ütközik ugyan, de egyébként tisztességtelen. Ez utóbbi a szerződés semmisségét akkor alapozza meg, ha a fogyasztó védelmét ez a szankció biztosítja. Az indítványozó álláspontja szerint az M) cikk (2) bekezdésében a fogyasztók védelme érdekében megfogalmazott alapvető követelményt a jogerős ítélet nem elégíti ki, mert „a hitelező által elkövetett hibákért a felelősséget mintegy rátolja az adós/fogyasztóra”. Az indítványozó úgy véli, azzal, hogy az M) cikk (2) bekezdése azt hangsúlyozza, hogy fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, az Alaptörvény semmilyen körülmények között nem engedi meg, sőt nem tűri meg a fogyasztók jogainak csorbítását. Állítása szerint a jogerős ítélettel az erőfölényben lévő hitelezőnek kedvező jogértelmezés valósult meg, amit az is alátámaszt, hogy még az alapvető eljárási szabályok betartását sem követelték meg a perben a felperestől, a felperes a követelése jogalapját, összecszerúságát a perben nem bizonyította. Az indítványozó szerint az M) cikk (2) bekezdésében megfogalmazott követelmény csak akkor érvényesült volna a perben, ha a bíróság a fogyasztó érdekét sértő szerződést megsemmisíti, és ezzel a jövőben visszatartani törekszik a szolgáltatókat olyan szerződések megkötésétől, amelyekkel erőfölényüket kívánják biztosítani a fogyasztókkal szemben.

- [6] Az indítványozó szerint a másodfokú ítélet a felek mellérendeltségének és egyenjogúságának elvét is sérti azzal, hogy lényegében megdönthetetlen vélelmet állít fel arra vonatkozóan, hogy az adós devizában adósodott el, a szerződés pedig jogszerű. Állította, hogy a hitelezőnek a perben nem kellett bizonyítania a devizatarozást, ennek ellenkezőjét pedig ő nem bizonyíthatta. Hangsúlyozta, hogy a hitelező és fogyasztó között fennálló érdekellentétre tekintettel az elszámolás nem lehet tisztességes, mert a fogyasztó vesztesége növeli a hitelező nyereségét, és mert a fogyasztó előtt a szerződés megkötésekor rejtve marad a tartós érdekellentét. Az indítványozó álláspontja szerint a bizonyítás lehetőségétől a felet a polgári perben nem lehet megfosztani, ezért az általa a per irataihoz csatolt magánszakértői véleményt a bíróságnak érdemben el kellett volna bírálnia, azt össze kellett volna vetnie a felperesi adatokkal, és kétség esetén szakértői bizonyítást kellett volna elrendelnie. E körben sérelmezte, hogy a bíróság bizonyítás lefolytatása nélkül, iratellenesen állapította meg tényként, hogy ő megfelelő tájékoztatást kapott a hitelezőtől. Az indítványozó szerint a bíróság azt sem indokolta meg, milyen okból hagyta figyelmen kívül az árfolyamkockázat kérdése körében általa hivatkozott C-186/2016. számú ügyben hozott döntést.
- [7] Az indítványozó állítása szerint az eljáró bíróságok nem tartották be az Alaptörvény rendelkezéseit, ezzel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is okozták. Úgy vélte, hogy a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségének sem tett maradéktalanul eleget, nem indokolta meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta.
- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [9] Az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálya lépését követően is fenntartotta töretlen gyakorlatát, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14], továbbá például 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89], 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott bírói döntés vonatkozásában a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmára nem hivatkozott, ezért indítványának a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított eleme nem felel meg a törvényi feltételnek.
- [10] Alkotmánybíróság következetes gyakorlata {például: 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [29], 33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [20], 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [53]} alapján nem biztosít jogot az M) cikk (2) bekezdése sem, ezért erre a rendelkezésre sem alapítható alkotmányjogi panasz. Az Alkotmánybíróság 8/2014. (III. 20.) AB határozatában kifejtette, hogy „[a]z M) cikk (2) bekezdése második mondatából általánosságban az államnak az a kötelezettsége következik, amely – az Alaptörvényben szereplő alkotmányos értékek figyelembevételével – a fogyasztók érdekeit védő, az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben fellépő

intézményrendszer létrehozására és fenntartására, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok megalkotására vonatkozik” (Indokolás [61]).

- [11] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése azt rögzíti, hogy az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek, az Alaptörvény 28. cikkének címzettjei pedig a bíróságok. Jogot ezek a rendelkezések sem biztosítanak az indítványozó számára, ezért alkotmányjogi panaszt ezek sérelmére sem lehet alapítani.
- [12] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik, a (4) bekezdés alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az (1b) bekezdés szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az *a)–f)* pontokban foglaltakat. A *b)*, illetve *e)* pont alapján az indítványnak tartalmaznia kell az Alaptörvényben biztosított jog lényegét, és indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [13] Az Alapörvény XV. cikk (1) bekezdése szerint „[a] törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.” Az indítványozó szerint az általános jogegyenlőségi szabály által biztosított alapjogát a másodfokú bíróság a bizonyítási eljárás során, illetve indokolási kötelezettségének elmulasztásával okozta. A peres felek eljárási jogainak, eszközeinek egyenlősége, illetve az indokolt bírói döntéshez való jog a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog részjogosítványai, és mint ilyenek, a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák körébe tartoznak. Az indítványozó az M) cikk (1) bekezdésében biztosított alapjog sérelmének lényegét tehát nem fogalmazta meg, és nem adta annak indokát sem, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes a megjelölt alaptörvényi rendelkezéssel.
- [14] Az indítványozó – indítványa tartalma alapján azonosíthatóan – a XXVIII. cikk (1) bekezdésében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmére is hivatkozott. E körben azt kifogásolta, hogy a bíróság nem tett eleget maradéktalanul indokolási kötelezettségének, mert nem indokolta meg, miért nem alkalmazta a perben eldöntendő jogkérdésre vonatkozó hatályos jogi normákat, illetve azt, hogy miért nem függesztette fel a per tárgyalását az Európai Unió Bírósága előtt más ügyekben folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azon túlmenően, hogy ez utóbbi kérdést illetően a másodfokú bíróság ítélete tartalmaz indokolást, az indítványban nincs konkrét hivatkozás, előadás, érvelés, indokolás az indítványozó szerint alkalmazandó jogszabályok mellőzésére, illetve az azokra vonatkozó indokolási kötelezettségre. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában rögzített – követelményének, így annak elbírálására nincs lehetőség {például: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212], 3192/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [23], 3199/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [22], 3215/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy mint az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja szerint a bírói döntéseket is csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, hatásköre a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik {például 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]z eljárás lefolytatása, a tényállás megállapítása és értékelése, az alkalmazandó jog meghatározása és annak az értelmezése kizárólag a rendes bíróság feladata.” {3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [16] 3. Mindezen hiányosságok miatt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt –figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.
- [17] Az indítványozónak a végrehajtási eljárás felfüggesztésére irányuló kérelméről a panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróság nem döntött.

Budapest, 2018. szeptember 25.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/145/2018.

